

Asia: VN/33762/2023

Arviointimuistio terveydensuojelulainsäädännön kokonaisuudistusta varten

Lausunnonantajan lausunto

Yleistä arviointimuistiosta

Muistio on hyvin laadittu ja siinä on paljon hyviä ja hyödyllisiä kehittämisehdotuksia. Emme huomanneet erityisiä kohtia, mistä olisimme eri mieltä. Kuitenkin esitetyissä kehittämisehdotuksissa lienee kohtia, joiden kehittäminen on vaikeaa ja voi olla, että osa jää tapahtumatta. Haittojen hallintaan tähtäävät asiat ovat hyvin vähäisiä.

Luku 1 - Taustaa kokonaisuudistuksesta

Ympäristönsuojelulain, naapuruussuhdelain, työturvallisuuslain ym uudistamisen takia on ymmärrettävää, että myös terveydensuojelulakia tulee terävöittää ja uudistaa nykyaikaan. Samoin asumisterveysasetusta pitää päivittää.

“Vähäiset viihtyisyyshaitat, kuten normaalit elinympäristöön kuuluvat hajut ja äänet, kuuluvat asukkaiden sietovelvollisuuden piiriin eikä niitä pidetä terveydensuojelulain näkökulmasta lainvastaisina. Näissä tapauksissa terveydensuojeluvalvonnan viranhaltija voi kuitenkin suositella toimenpiteitä elinympäristön parantamiseksi.” Tätä ei useinkaan nosteta esiin, ja syntyy paljon “turhia” valituksia sekä selvityksiä.

Terveysvaara, terveysriski ja terveyshaitta pitää määritellä kunnolla, jotta voidaan sitten priorisoida riskejä

Luku 2 - Nykytilan kuvaus

-

Yleistä

“Ympäristöaltisteiden hyväksyttävät pitoisuudet perustuvat usein valintoihin, joissa tasapainotetaan terveysriskit ja yhteiskunnalliset vaikutukset, joiden perusteella valitaan riskin hallintamenetelmät. On tärkeää, että säännökset ovat linjassa EU:n sääntelyn ja kansainvälisten suositusten (esim. WHO)

kanssa, ja että niiden käytännön toteutettavuus arvioidaan huolellisesti”. Tämä on tärkeä ja ohjaava näkökulma, minkä merkitystä pitää korostaa.

Selvilläolovelvollisuus pitää nostaa esiin vrt. Analogia esimerkiksi työturvallisuuslaissa.

Rakentamislaki keskittyy melnsuojeluun ja äänieristykseen rakentamisen yhteydessä, kun taas terveydensuojelulla valvotaan rakennusten käytönaikaista meluhaittaa. Lakien yhteensovittaminen korostuu erityisesti tilanteissa, joissa rakennusten terveydelliset ongelmat vaativat sekä rakentamiseen että terveydensuojeluun liittyviä toimenpiteitä.

Luku 1 - Yleiset säännökset

-

Luku 2 - Viranomaiset ja niiden tehtävät

"Kunnan terveydensuojeluvalvonnassa tulisi korostaa entistä enemmän riskiperusteisuutta, jotta valvonta olisi paikallistasolla mahdollisimman vaikuttavaa. Riskien huomioon-ottamisesta viranomaisvalvonnassa tulisi säätää omassa pykälässään”. Samaa mieltä

”Esimerkiksi hallinnolliset pakkokeinot, kuten uhka-sakot ja kieltopäätökset, ovat sellaisia, joiden merkitys terveydensuojelun kannalta on niin suuri, että ne olisi syytä säilyttää toimielimen valvonnassa.

Lakiin tulee lisätä Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen tehtävät.

Lain uudistuksessa tulee ottaa huomioon uuden valtakunnallisen Lupa- ja valvontaviraston LVV tehtävät terveydensuojelun valtakunnallisena viranomaisena

VATI tietokantaa pitää kehittää myös tällä alueella.

Luku 4 - Ilmoituksenvarainen toiminta

Kohteet tulee luokitella terveydellisen riskin perustella suuren riskin, kohtalaisen riskin ja vähäisen riskin kohteisiin.

Valvonnassa tulee painottaa ennakoivaa lähestymistapaa, jossa toiminnanharjoittajien selvilläolovelvollisuutta ja omavalvontaa tuetaan ohjeistuksella ja opastuksella.

Luku 5 - Talousvesi ja lämmin käyttövesi

-

Luku 6 - Jätteet ja jätevedet

-

Luku 7 - Asunnon ja muun oleskelutilan sekä yleisten alueiden terveydelliset vaatimukset

Siivottomuudesta tulee määritellä, milloin olosuhde katsotaan terveydensuojelulain vastaiseksi. Laissa tulisi myös selkeyttää asianosaisten oikeusturvaa sekä viranomaisen oikeutta antaa määräyksiä paitsi asukkaalle, myös tarvittaessa kiinteistön omistajalle. Lisäksi on huolehdittava siitä, että viranomaisilla on riittävät tiedonsaanti- ja luovutusoikeudet, jotta siivottomuustilanteissa moniviranomaisyhteistyö olisi tehokasta ja tarkoituksenmukaista. Tätä tulisi ainakin yrittää määritellä

Rakennuksen omistaja vastaa rakennuksen rakenteista ja perusjärjestelmistä ja tilan haltija tilan asianmukaisesta käytöstä, tämä on toimiva periaate

Luku 9 - Hautausmaat ja hautaaminen

-

Luku 10 - Tiedonhankinta, tarkastus ja valvonta

Valvonnan keinovalikoimaan lisätään myös asiakirjatarkastus ja tarkastus etäyhteyden avulla ottaen huomioon toimintaympäristössä tapahtuneet muutokset. Tarkastustoiminnassa hyödynnetään jatkossa digitalisaation antamia mahdollisuuksia, kuten esim. olosuhdeseurantaa etäluettavilla menetelmillä. Kun etätyöt ovat yleistyneet, myös työturvallisuuslain soveltamisen ja terveydensuojelulain rajapinta nousee esiin.

Luku 11 - Tutkimuslaboratoriot ja maksut

-

Luku 12 - Kiellot ja määräykset

Pätevyysjärjestelmän kehittäminen; valta, vastuut, osaaminen pitää jäsentää omaan lukuunsa. Pätevyysjärjestelmä on monimutkainen asia pätevyyksineen, sertifiointineen, akkreditointineen, koulutuksineen, osaamisineen ja valvontoineen.

Luku 13 - Pakkokeinot ja seuraamukset

Isännättömien lähteiden aiheuttamat terveyshaitat, kuten hylätyt rakennukset tai kiinteistöt, joiden omistajaa ei ole pystytty määrittelemään. Lakiin tulee sisällyttää selkeämpiä säännöksiä siitä, miten tällaisissa tilanteissa menetellään. Lähtökohtana on se, että haitan aiheuttaja poistaa haitan. Jos haitan aiheuttaja ei ole todennettavissa, vastuu haitan poistamisesta olisi esimerkiksi kiinteistön omistajalla tai haltijalla. Jos vastuullista toimijaa ei voida osoittaa ja haitta olisi välttämätöntä poistaa, olisi vastuu haitan poistamisesta viimekädessä kunnan terveydensuojeluviranomaisella. Asia voitaisiin hoitaa teettämisuhan avulla, jolloin terveydensuojeluviranomainen voisi poistaa haitan ja kohdistaa kustannukset jälkikäteen vastuulliselle taholle, mikäli tällainen löytyy

Luku 14 - Muutoksenhaku ja päätöksen täytäntöönpano

-

Luku 15 - Erinaisia säännöksiä

-

Tietojärjestelmät

-

Terveydensuojelulain hallintomenettelyjen arviointi ja kehittämistarpeet

-

Liite 1 Sosiaali- ja terveysministeriön asetus asunnon ja muun oleskelutilan terveydellisistä olosuhteista sekä ulkopuolisten asiantuntijoiden pätevyysvaatimuksista (545/5015)

Asetuksen tarkoitusta tulisi täsmentää, jotta olisi selvää, että siinä säädetyt olosuhdevaatimukset ovat terveydensuojelulain vaatimuksia haittojen ehkäisemiseksi, ja että niiden avulla pyritään tunnistamaan tavanomaisesta poikkeavia olosuhteita ja niiden asettamisessa on pyritty huomioimaan terveysvaikutuksia varovaisuusperiaatteella.

Asuntojen ja muiden oleskelutilojen vaatimukset tulisi säätää tarvittaessa erikseen, jotta niiden soveltamisessa olisi selvää, mitä tiloja kyseiset vaatimukset koskevat. Toimenpiderajojen soveltamista muihin tiloihin, kuten kesämökkeihin, majoitushuoneisiin ja terveydenhuollon toimitiloihin, tulisi täsmentää, jotta niiden käyttö olisi johdonmukaista myös sellaisissa asumiseen käytettävissä tiloissa, joita ei pidetä vakituisina asuntoina.

Epävarmuustarkastelun soveltamisesta tulisi antaa tarkemmat ohjeet, jotta mittausten ja analyysien tulokset olisivat paremmin vertailukelpoisia ja tukisivat yhdenmukaista päätöksentekoa.

Tärinä on melun tapaan merkittävä asumishaitta, mutta nykyisessä terveydensuojelulainsäädännössä ei ole selkeitä säännöksiä sen arvioinnista. Tärinän pitkäaikainen esiintyminen voi aiheuttaa stressiä ja muita terveyshaittoja. Tulevaisuudessa tärinälle olisi tarpeen määrittää arviointimenetelmät ja toimenpiderajat. Näissä voi-taisiin hyödyntää esimerkiksi rakennusten akustista luokitusta ja liikennetärinää koskevia standardeja.

Käytännössä ongelmaksi voi muodostua tilanne, jossa haitta on selvästi viranomaisen havaittavissa, mutta mittaukset tai muut objektiiviset menetelmät eivät sitä yksiselitteisesti osoita.

Asumisterveysasetus kaipa monelta osin päivittämistä ja saatujen kokemusten siirtämistä asetukseen

Taloudelliset vaikutukset

-

Ympäristövaikutukset

-

Muut ihmisiin kohdistuvat yhteiskunnalliset vaikutukset

-

Pääkkönen Rauno
A-Insinöörit Oy - Akustiikkayksikkö